

ТРАНСКОРДОННА МІГРАЦІЙНА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ: КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ, МЕХАНІЗМИ ТА ІНДИКАТОРИ ОЦІНЮВАННЯ

Степан Васьків¹, Наталія Савка², Наталія Лутчин³

^{1,2,3}Львівський національний університет імені Івана Франка,
79008, м. Львів, проспект Свободи, 18

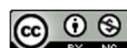
¹e-mail: stepan.vaskiv@lnu.edu.ua; ORCID: 0000-0003-3781-2822

²e-mail: nataliia.savka@lnu.edu.ua; ORCID: 0009-0005-9221-4982

³e-mail: nataliya.lutchyn@lnu.edu.ua; ORCID: 0000-0002-0727-0842

Анотація. У статті здійснено теоретичне обґрунтування транскордонної міграційної безпеки як самостійної складової системи міжнародної безпеки в умовах повномасштабної російсько-української війни та масштабних міграційних процесів. Використано системний, порівняльний та структурний підходи для аналізу механізмів функціонування транскордонної міграційної безпеки. Проаналізовано наукові підходи до розуміння транскордонної міграційної безпеки та обґрунтовано необхідність її виокремлення в архітектурі глобальної та регіональної безпеки. Розкрито сутність транскордонної міграційної безпеки як специфічної форми безпеки, що формується на перетині національних юрисдикцій та інтересів держав. Систематизовано багаторівневі механізми функціонування транскордонної міграційної безпеки: інституційний, економічний та безпековий. Ідентифіковано специфічні функції транскордонної міграційної безпеки: стабілізаційну, інтеграційну, превентивну та адаптивну. Розроблено комплексну систему індикаторів оцінювання за трьома рівнями: макrorівень, мезорівень та мікрорівень, що охоплюють демографічні, економічні, безпекові, соціальні та інфраструктурні виміри. Особливу увагу приділено явищу маніпулювання міграцією як інструменту гібридного впливу та необхідності координованої відповіді з боку міжнародних інституцій і держав-членів ЄС. Обґрунтовано стратегічне значення соціально-економічної конвергенції України з ЄС на рівні транскордонних ринків праці як ключового механізму посилення міграційної безпеки та збереження людського капіталу для післявоєнного відновлення.

Ключові слова: транскордонна міграційна безпека, міжнародна безпека, вимушена міграція, транскордонне співробітництво, маніпулювання міграцією, індикатори оцінювання, людський капітал.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну у 2022 р. спричинило масштабні міграційні процеси, які стали однією з найбільших криз переміщення населення в сучасній Європі. За даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВК ООН), станом на початок 2025 року понад 5,7 мільйонів українців були змушені покинути країну, а кількість внутрішньо переміщених осіб сягнула 3,5 мільйона [1]. Це створило безпрецедентний тиск на системи прийому в країнах-сусідах та кардинально трансформувало традиційні підходи до розуміння безпекових викликів у транскордонному просторі.

Прикордонні регіони України та країн Європейського Союзу опинилися в епіцентрі міграційної турбулентності, що виявила критичну потребу в координації безпекових політик на транскордонному рівні. Традиційні механізми управління міграційними потоками виявилися недостатньо ефективними для реагування на масштаби та специфіку вимушеної міграції, спричиненої воєнним конфліктом. Водночас міграційні процеси дедалі частіше використовуються як інструмент гібридних операцій, зокрема з боку росії та білорусі, що загрожує національній безпеці держав та стабільності міжнародних відносин.

Роль транскордонної міграційної безпеки в умовах масштабної зовнішньої та внутрішньої міграції давно вийшла за межі просто демографічної складової і повинна розглядатися як самостійний компонент системи міжнародної безпеки. Відсутність чітко визначеної концептуальної основи транскордонної міграційної безпеки, узгоджених механізмів міжнародної координації та об'єктивних індикаторів оцінювання ускладнює процес прийняття рішень на всіх рівнях управління. Це зумовлює нагальну потребу у розробці комплексного підходу до дослідження транскордонної міграційної безпеки як самостійної складової системи міжнародної безпеки.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблематика міграційної безпеки перебуває в полі зору багатьох вітчизняних та закордонних науковців. Проте комплексні дослідження транскордонного виміру залишаються недостатньо розробленими. Аналіз наукових підходів виявляє відсутність єдиної концептуальної рамки: традиційно вітчизняні дослідники розглядають міграційні аспекти безпеки або в контексті прикордонного контролю, або управління міграцією.

Концептуальний вимір міграційної безпеки розвиває М. Біль, яка обґрунтовує теоретичний концепт дослідження міграційної безпеки, розглядаючи її як багаторівневу систему захисту від міграційних загроз [2]. Авторка акцентує увагу на необхідності розмежування понять «міграційна безпека» та «управління міграцією», що є принципово важливим для нашого дослідження.

Важливий внесок у дослідження механізмів забезпечення міграційної безпеки на регіональному рівні зробили О. Мульська, О. Махонюк та В. Мульський [3]. У своїй праці вони систематизують інструменти регіональної міграційної політики, досліджують практику застосування механізмів збереження людського потенціалу прикордонних регіонів та формують рекомендації для регіональних органів влади.

Міграційна безпека держави як самостійна складова національної економічної безпеки комплексно досліджена в праці вчених З. Варналія, Т. Васильціва та О. Левицької [4]. Науковці наголошують на необхідності захисту інтелектуального та кадрового потенціалу економіки від міграційних втрат, пропонують систему показників оцінювання та механізми державного регулювання. На їх думку, окремі науковці пропонують включати міграційну безпеку як окрему самостійну компоненту економічної безпеки, що цілком відповідає нашому підходу до її позиціонування в системі міжнародної безпеки.

Проблематику транскордонної безпеки в контексті інтеграційних тенденцій вивчає М. Форкош [5], звертаючи увагу на її комплексний характер, що включає політичний, науково-технологічний, екологічний, гуманітарний та демографічний компоненти та пропонує розмежування понять «транскордонна безпека» та «безпека транскордонного співробітництва».

Вплив воєнних конфліктів на міграційні хвилі як виклик міжнародній безпеці розглядають А. Стеблянко та І. Хозлу [6]. Юриспруденти встановлюють взаємозв'язок між збройними конфліктами та масовими переміщеннями населення, аналізують геополітичні, економічні та соціальні наслідки воєнної міграції для приймаючих держав.

Міжнародний досвід управління міграційними кризами розкривають М. Jaroszewicz, М. Кгера, М. Nowosielski, М. Pachocka та D. Wach [7], аналізуючи роль Польщі у прийомі українських біженців на початку кризи 2022 року та підтверджуючи ключову роль транскордонної безпеки як буферу між національними та міжнародними системами захисту. В цьому напрямку також працюють М. Pachocka та D. Caballero-Vélez [8], які досліджують виклики управління міграцією в Європі після 2014 року та перспективи розвитку міграційної політики ЄС, зокрема в контексті ухваленого у 2024 р. Пакту ЄС про міграцію та притулок.

На безпековий вимір транскордонної міграції у контексті гібридних загроз, звертають увагу дослідники М. Lebrun, Т. Ellingsen, Н. Dumur-Laanila та S. Bujold [9], які розкривають практику маніпулювання міграцією авторитарними режимами, зокрема росії та білорусі, як засобу тиску на країни Європейського союзу (ЄС) та Північноатлантичного альянсу (НАТО).

Кількісну базу для системи індикаторів оцінювання забезпечують аналітичні видання Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). «International Migration Outlook» [10] містять актуальні дані про масштаби міграції до країн ОЕСР, стан ринку праці іммігрантів, зміни міграційної політики, що є основою для розробки індикаторів на глобальному рівні.

Гуманітарний вимір міграційної безпеки розкриває «World Migration Report 2024» Міжнародної організації міграції (МОМ) [11], який аналізує безпеку мігрантів упродовж усього міграційного циклу, зокрема відмінності між документованими та undocumented переміщеннями та їхній вплив на рівень захищеності мігрантів.

Аналітична доповідь науковців Національного інституту стратегічних досліджень (НІСД) [12] присвячена дослідженню міграційних процесів в Україні в умовах війни, оцінці ймовірності повернення мігрантів та впливу міграції на соціально-економічну ситуацію в країні. Ці дані є важливою емпіричною основою для аналізу стану транскордонної міграційної безпеки України.

Незважаючи на значний науковий доробок, поза увагою дослідників залишаються питання комплексної концептуалізації транскордонної міграційної безпеки як самостійної складової системи міжнародної безпеки, систематизації багаторівневих механізмів її забезпечення та розробки узгодженої системи індикаторів оцінювання. Особливо актуальним є вивчення специфіки транскордонної міграційної безпеки в умовах воєнного конфлікту та гібридних загроз.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано комплекс методів. Загальнонаукові методи включають: діалектичний метод для розуміння еволюції концепту транскордонної міграційної безпеки; метод наукової індукції та дедукції для формування висновків на основі аналізу емпіричних даних; системний метод для визначення місця транскордонної міграційної безпеки в архітектурі міжнародної безпеки; метод порівняння для зіставлення підходів держав ЄС та України; метод синтезу для інтеграції теоретичних напрацювань та практичного досвіду.

Спеціальні методи дослідження включають: структурний аналіз для виокремлення механізмів та функцій транскордонної міграційної безпеки; статистичне оцінювання для кількісного вимірювання масштабів міграційних процесів на основі даних МОМ, ОЕСР, Євростату, Державної прикордонної служби України (ДПСУ), Державної міграційної служби України (ДМСУ), Державної служби статистики України (Держстату); контент-аналіз нормативно-правових документів ЄС та України у сфері міграції та безпеки. Поєднання цих методів забезпечує комплексність дослідження та можливість отримання обґрунтованих наукових результатів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Транскордонна міграційна безпека формується на перетині досліджень міжнародної безпеки, міграційних процесів та регіонального розвитку. На основі вивчення визначених вище підходів авторське розуміння транскордонної міграційної безпеки полягає у трактуванні її як стану захищеності інтересів держав, суспільств та індивідів від загроз, що виникають унаслідок транскордонних переміщень населення та пов'язаних із ними соціальних, економічних і безпекових ризиків.

Концептуалізація транскордонної міграційної безпеки. Транскордонна міграційна безпека як складова економічної безпеки передбачає забезпечення захисту інтересів прикордонних регіонів різних країн щодо збереження інтелектуального та кадрового потенціалу національної економіки, зменшення впливу реальних та потенційних загроз, що можуть спричинити міграційні втрати населення, а також запобігання їх переростанню у небезпеки на національному рівні.

У даному дослідженні ми пропонуємо виокремлення міграційної безпеки як окремої самостійної компоненти економічної безпеки транскордонного співробітництва, що дозволить комплексно оцінювати та управляти міграційними ризиками в умовах воєнного часу та в перспективі повоєнного відновлення України.

Транскордонна міграційна безпека є специфічною формою безпеки, що поєднує елементи прикордонної, економічної, соціальної та гуманітарної безпеки в транскордонному вимірі та охоплює п'ять функціональних секторів: політичний (легітимність управління кордонами, контроль нелегальної міграції); економічний (збереження людського капіталу, балансування ринків праці); соціальний (інтеграція мігрантів, соціальна стабільність); гуманітарний (захист прав мігрантів, запобігання торгівлі людьми); безпековий (протидія гібридним загрозам).

Багаторівневі механізми функціонування транскордонної міграційної безпеки. Дослідження показує, що транскордонна міграційна безпека функціонує через систему взаємопов'язаних механізмів, представлених у таблиці 1.

Інституційний механізм є базовим для формування транскордонної міграційної безпеки. Підписання Україною угод про місцевий прикордонний рух значно спростило переміщення населення прикордонних областей (Львівської, Волинської, Закарпатської та Чернівецької), створивши як можливості для розвитку, так і нові безпекові виклики. З початком повномасштабного вторгнення у 2022 році більшість угод були призупинені, однак інституційна основа для майбутньої транскордонної співпраці залишається чинною [13].

Економічний механізм транскордонної міграційної безпеки відіграє ключову роль у формуванні стійких міграційних потоків. Розбіжності в рівнях розвитку транскордонних ринків праці є основними факторами, що сприяють міграції українських трудових мігрантів до прикордонних регіонів сусідніх країн. Розширення перспектив легального працевлаштування українських громадян у країнах ЄС стало однією з головних причин високого рівня міграції як у передвоєнний період, так і під час війни.

Таблиця 1

Багаторівневі механізми транскордонної міграційної безпеки*

Механізм	Характеристика	Інструменти реалізації	Форми реалізації
Інституційний	Формується через двосторонні та багатосторонні угоди про прикордонний рух, створення спільних органів координації	Міжнародні угоди, спільні комісії, координаційні ради, протоколи про співпрацю	Угоди про місцевий прикордонний рух з Польщею, Угорщиною, Румунією, Словаччиною, Молдовою
Економічний	Базується на соціально-економічній конвергенції транскордонних територій та балансуванні ринків праці	Програми транскордонного співробітництва, інвестиційні проєкти, сприяння легальному працевлаштуванню	Розширення перспектив легального працевлаштування українських громадян у країнах ЄС
Безпековий	Забезпечує протидію використанню міграційних потоків у гібридних операціях та запобігання перетворенню міграційних викликів на загрози	Системи моніторингу, обміну інформацією, спільні операції прикордонного контролю	Координація зусиль країн-реципієнтів у прийомі вимушених мігрантів, забезпечення безпеки гуманітарних коридорів

*Джерело: систематизовано авторами

Безпековий механізм набув особливого значення в умовах російсько-української війни. Він забезпечує протидію використанню міграційних потоків у гібридних операціях та запобігає перетворенню міграційних викликів на загрози національній безпеці. Координація зусиль країн-реципієнтів у прийомі вимушених мігрантів та забезпечення безпеки транскордонних гуманітарних коридорів стали критично важливими завданнями в умовах масової вимушеної міграції.

Функції транскордонної міграційної безпеки в системі міжнародної безпеки. Транскордонна міграційна безпека виконує специфічні функції, представлені в таблиці 2.

Таблиця 2

Функції транскордонної міграційної безпеки в системі міжнародної безпеки*

Функції	Зміст	Прояв в умовах війни в Україні
Стабілізаційна	Підтримка балансу людських ресурсів у прикордонних регіонах, запобігання критичному відтоку населення	Механізми циркулярної міграції, підтримка зв'язків мігрантів з країною походження
Інтеграційна	Сприяння поглибленню транскордонного співробітництва, формування спільного безпекового простору	Розвиток транскордонних проєктів, інтеграція систем прийому біженців
Превентивна	Запобігання перетворенню міграційних ризиків на безпекові загрози, раннє виявлення загроз	Системи моніторингу міграційних потоків, протидія використанню міграції в гібридних операціях
Адаптивна	Забезпечення пристосування прикордонних територій до змін міграційних потоків	Гнучкість інфраструктури прийому, адаптація ринків праці до нових умов

*Джерело: систематизовано авторами

Стабілізаційна функція спрямована на підтримку балансу людських ресурсів у прикордонних регіонах та запобігання критичному відтоку населення. В умовах війни ця функція набуває особливого значення, оскільки масова вимушена міграція створює ризики для демографічної стабільності як регіонів походження, так і прийому мігрантів.

Інтеграційна функція транскордонної міграційної безпеки сприяє поглибленню транскордонного співробітництва та формуванню спільного безпекового простору.

Війна значно посилила безпековий вимір транскордонних міграційних процесів., зокрема необхідність координації зусиль країн-реципієнтів у прийомі вимушених мігрантів.

Превентивна функція набула критичного значення в контексті гібридних загроз. Вона забезпечує запобігання перетворенню міграційних ризиків на безпекові загрози через системи моніторингу та раннього виявлення загроз. Особливого значення набуває протидія використанню міграційної кризи в дестабілізаційних цілях.

Адаптивна функція забезпечує пристосування прикордонних територій до змін міграційних потоків, що передбачає гнучкість інфраструктури прийому та здатність ринків праці адаптуватися до нових умов.

Система індикаторів оцінювання транскордонної міграційної безпеки. Для ефективного моніторингу транскордонної міграційної безпеки необхідна комплексна система індикаторів, структурована за трьома рівнями (таблиця 3). Одиниці виміру нижчелюданих показників визначено відповідно до методології МОМ, ОЕСР, Євростату, Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, Держстату.

Індикатори макрорівня дозволяють оцінити загальні тенденції міграційних процесів та їх вплив на національну безпеку. В умовах війни в Україні особливого значення набувають показники обсягів вимушеної міграції та втрат людського капіталу, що створюють безпрецедентні виклики для демографічної безпеки держави.

Таблиця 3

Система індикаторів оцінювання транскордонної міграційної безпеки*

Рівень	Група індикаторів	Показники та одиниці виміру
Макрорівень (національний та міжнародний)	Демографічні	Обсяги міграційних потоків через кордон, кількість осіб на рік; осіб на 1000 населення Співвідношення емігрантів та іммігрантів, % Частка вимушених мігрантів у загальній структурі, %
	Економічні	Обсяги грошових переказів мігрантів, млн або млрд дол. США; % ВВП Втрати ВВП через еміграцію кваліфікованих кадрів, % ВВП; млрд дол. Вплив на ринки праці прикордонних регіонів, рівень зайнятості (%); рівень безробіття (%)
	Безпекові	Кількість інцидентів, пов'язаних з нелегальною міграцією, випадків на рік Випадки використання міграції в гібридних операціях, інцидентів на рік
Мезорівень (регіональний та транскордонний)	Інституційні	Кількість діючих угод про транскордонне співробітництво, одиниць Ефективність роботи координаційних органів, індекс; бальна оцінка Рівень адміністративної спроможності, індекс; бальна шкала
	Соціальні	Рівень інтеграції мігрантів у прикордонних регіонах, індекс інтеграції; % Соціальна напруженість в регіонах інтенсивної міграції, індекс соціальної напруженості; кількість конфліктів Доступ мігрантів до соціальних послуг, %
Мікрорівень (локальний)	Людський капітал	Освітньо-кваліфікаційний рівень мігрантів, % за рівнями освіти Рівень збереження зв'язків з країною походження, %; індекс Готовність до повернення, %
	Інфраструктурні	Спроможність інфраструктури прийому, місць / тис. мігрантів Доступність житла та послуг для мігрантів, % забезпеченості Розвиток транскордонної інфраструктури, кількість об'єктів; індекс розвитку

*Джерело: розроблено авторами на основі [1; 10; 11; 14; 15]

Індикатори мезорівня фокусуються на транскордонному вимірі міграційної безпеки та дозволяють оцінити ефективність механізмів координації між країнами. Зокрема, важливим є моніторинг функціонування угод про місцевий прикордонний рух та спроможності регіональних органів управління міграційними процесами.

Індикатори мікрорівня надають можливість оцінити якісні характеристики міграційних процесів та перспективи реінтеграції мігрантів. Особливе значення має моніторинг збереження зв'язків мігрантів з країною походження, що є критично важливим для забезпечення їх повернення після закінчення війни.

Стратегічні пріоритети для України. Для України формування ефективної системи транскордонної міграційної безпеки має стратегічне значення з огляду на необхідність: збереження людського капіталу для післявоєнного відновлення; мінімізації негативних наслідків масової вимушеної міграції; використання потенціалу транскордонного співробітництва для реінтеграції мігрантів.

Ключовим механізмом посилення транскордонної міграційної безпеки України є соціально-економічна конвергенція з ЄС, зокрема на рівні транскордонних ринків праці, що дозволить знизити диспропорції розвитку та створити умови для збалансованої циркулярної міграції. Зі стратегічної позиції транскордонне співробітництво в Україні розглядається в двох основних аспектах: як інструмент політики розвитку прикордонних територій та як фактор реалізації євроінтеграційних амбіцій.

Війна в Україні актуалізувала нові виміри транскордонної міграційної безпеки. Насамперед, це необхідність координації зусиль країн-реципієнтів у прийомі вимушених мігрантів та забезпечення безпеки транскордонних гуманітарних коридорів. Водночас критичного значення набуває протидія використанню міграційної кризи в дестабілізаційних цілях, а також створення умов для циркулярної міграції та підтримки зв'язків мігрантів з країною походження.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дозволило обґрунтувати транскордонну міграційну безпеку як самостійну складову системи міжнародної безпеки в умовах повномасштабної російсько-української війни. Доведено, що транскордонна міграційна безпека є специфічним безпековим явищем, яке виникає на перетині національних інтересів держав та транскордонних міграційних процесів.

У роботі систематизовано ключові механізми забезпечення транскордонної міграційної безпеки, зокрема інституційний, економічний та безпековий, а також визначено їх роль у реагуванні на сучасні міграційні виклики.

Ідентифіковано специфічні функції транскордонної міграційної безпеки в системі міжнародної безпеки: стабілізаційну (підтримка балансу людських ресурсів), інтеграційну (поглиблення співробітництва), превентивну (запобігання безпековим загрозам) та адаптивну (приспосовування до змін міграційних потоків).

Запропоновано комплексну систему індикаторів оцінювання транскордонної міграційної безпеки, структуровану за макро-, мезо- та мікрорівнями, що дозволяє здійснювати більш повний моніторинг міграційних процесів і пов'язаних з ними безпекових ризиків.

Обґрунтовано стратегічне значення формування ефективної системи транскордонної міграційної безпеки для України з огляду на необхідність збереження людського капіталу для післявоєнного відновлення та використання потенціалу транскордонного співробітництва для реінтеграції мігрантів. Ключовим механізмом посилення транскордонної міграційної безпеки визначено соціально-економічну конвергенцію з ЄС на рівні транскордонних ринків праці.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на розробку комплексної моделі транскордонної міграційної безпеки, а також на створення практичних інструментів координації безпекових політик у транскордонному просторі України та ЄС.

1. UNHCR. *Indicator Report 2025*. Geneva: UNHCR, 2025. URL: <https://www.unhcr.org/publications/indicator-report-2025> (дата звернення: 14.10.2025).
2. Біль М.М. Теоретичний концепт дослідження міграційної безпеки. *Ефективна економіка*. 2024. № 10. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.10.5>.
3. Мульська О., Махонюк О., Мульський В. Механізми забезпечення міграційної безпеки регіонів України. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2025. № 3. С. 41–49. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2025-17-5>.
4. Варналій З.С., Васильців Т.Г., Левицька О.О. Міграційна безпека держави як основа збереження та розвитку інтелектуального капіталу економіки України. *Економіка України*. 2022. № 9(730). С. 3–20. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.09.003>.
5. Форкош М.О. Транскордонна безпека в контексті інтеграційних тенденцій: актуальні питання. Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. Том 3. №6. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.3.92>.
6. Стебляк А.В., Хозлу І.К. Воєнні конфлікти як чинник хвилі міграції в сучасному світі. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2024. № 3–4. С. 44–48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2023-3-4-7-8-9>.
7. Jaroszewicz M., Krępa M., Nowosielski M., Pachocka M., Wach D. Russian aggression on Ukraine and forced migrations: the role of Poland in the first days of the crisis. *CMR Spotlight*. 2022. No. 3 (37). Special Issue. URL: <https://www.migracje.uw.edu.pl/publikacje/cmr-spotlight-special-issue/>.
8. Pachocka M., Caballero-Vélez D. Exploring Migration Challenges in Europe after 2014: What is the Direction of EU Migration Management and Policy? *Knowledge, Power, and Migration*. 2025. P. 265–284. DOI:10.2307/jj.31761209.16.
9. Lebrun M., Ellingsen T., Dumur-Laanila H., Bujold S. Instrumentalized migration: avoiding the trap. *Open Research Europe*. 2024/2025. DOI: <https://doi.org/10.12688/openreseurope.18635.2>.
10. OECD. *International Migration Outlook 2024*. Paris: OECD Publishing, 2024. DOI: <https://doi.org/10.1787/50b0353e-en>
11. IOM. *World Migration Report 2024: Human Security Throughout the Migration Cycle*. Geneva: IOM, 2024. URL: <https://worldmigrationreport.iom.int/what-we-do/all-world-migration-reports> (дата звернення: 01.10.2025).
12. Вплив міграції на соціально-економічну ситуацію в Україні : *аналіт. доп.* / [В. Потапенко, А. Головка, О. Валевський та ін.] ; за ред. В. Потапенка. Київ : НІСД, 2023. 33 с. DOI: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.01>.
13. Окуньовська Ю.В. Транскордонне співробітництво з Україною в умовах війни. *Вісник ДонНУ*. 2022. № 7. С. 70–74. DOI: <https://doi.org/10.31558/2617-0248.2022.7.10>.
14. Frontex. *Annual Risk Analysis 2024/2025*. Warsaw: Frontex, 2024. URL: <https://www.frontex.europa.eu> (дата звернення: 19.10.2025).
15. Eurostat. *Migration and Migrant Population Statistics*. European Commission, 2024. URL: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title= Migration_and_migrant_population_statistics](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics) (дата звернення: 19.10.2025).
16. Mulska O., Levytska O., Panchenko V., Kohut M., Vasylytsiv T. Causality of external population migration intensity and regional socio-economic development of Ukraine. *Problems and Perspectives in Management*. 2020. Vol. 18. Iss. 3. P. 426–437. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.18\(3\).2020.35](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.18(3).2020.35).
17. Новікова О.Ф., Шамілева Л.Л. Оцінювання ризиків соціально-економічної незахищеності зайнятих в умовах структурних трансформацій сучасного ринку праці. *Social and labour relations: theory and practice*. 2020. № 10 (1). С. 1-10. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/slrrp.10\(1\).2020.01](http://dx.doi.org/10.21511/slrrp.10(1).2020.01).
18. Руцишин Н.М., Мульська О.П. Механізм забезпечення соціальної стабільності в умовах інтенсифікації міграційних процесів. *Економіка та суспільство*. 2021. № 29. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-41>.

References

1. UNHCR (2025). *Indicator Report 2025*. Geneva: UNHCR. Retrieved from: <https://www.unhcr.org/publications/indicator-report-2025> (accessed 14 October 2025).
2. Bil, M. M. (2024). Teoretychnyi kontsept doslidzhennia mihratsiinoi bezpeky [Theoretical concept of migration security research]. *Efektivna ekonomika*, (10). <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.10.5>.
3. Mulska, O., Makhoniuk, O., & Mul'skyi, V. (2025). Mekhanizmy zabezpechennia mihratsiinoi bezpeky rehioniv Ukrainy [Mechanisms for ensuring migration security of Ukrainian regions]. *Modeling the Development of the Economic Systems*, (3), 41–49. <https://doi.org/10.31891/mdes/2025-17-5>.
4. Varnalii, Z. S., Vasylytsiv, T. H., & Levytska, O. O. (2022). Mihratsiina bezpeka derzhavy yak osnova zberezhennta ta rozvytku intelektualnogo kapitalu ekonomiky Ukrainy [Migration security of the state as the basis for preserving and developing the intellectual capital of Ukraine's economy]. *Ekonomika Ukrainy*, 9(730), 3–20. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.09.003>.
5. Forkosh, M. O. (2025). Transkordonna bezpeka v konteksti intehratsiinykh tendentsii: aktualni pytannia [Cross-border security in the context of integration trends: current issues]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*, 3(6). <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.3.92>.
6. Steblianko, A. V., & Khozlu, I. K. (2024). Voienni konflikty yak chynnyk khvyli mihratsii v suchasnomu sviti [Military conflicts as a factor of migration waves in the modern world]. *Ukrainska politseistyka: teoriia, zakonodavstvo, praktyka*, (3–4), 44–48. <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2023-3-4-7-8-9>.
7. Jaroszewicz, M., Krępa, M., Nowosielski, M., Pachocka, M., & Wach, D. (2022). Russian aggression on Ukraine and forced migrations: the role of Poland in the first days of the crisis. *CMR Spotlight*, 3(37), Special Issue. Retrieved from: <https://www.migracje.uw.edu.pl/publikacje/cmr-spotlight-special-issue/>.
8. Pachocka, M., & Caballero-Vélez, D. (2025). Exploring migration challenges in Europe after 2014: What is the direction of EU migration management and policy? In: *Knowledge, Power, and Migration*, pp. 265–284. <https://doi.org/10.2307/jj.31761209.16>.
9. Lebrun, M., Ellingsen, T., Dumur-Laanila, H., & Bujold, S. (2024). Instrumentalized migration: avoiding the trap. *Open Research Europe*. <https://doi.org/10.12688/openreseurope.18635.2>.
10. OECD (2024). *International Migration Outlook 2024*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/50b0353e-en>.
11. IOM (2024). *World Migration Report 2024: Human Security Throughout the Migration Cycle*. Geneva: International Organization for Migration. Retrieved from: <https://worldmigrationreport.iom.int/what-we-do/all-world-migration-reports> (accessed 1 October 2025).
12. Potapenko, V. (Ed.), Holovka, A., Valevskyi, O. et al. (2023). *Vplyv mihratsii na sotsialno-ekonomichnu sytuatsiiu v Ukraini* [Impact of migration on the socio-economic situation in Ukraine]. Kyiv: National Institute for Strategic Studies. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.01>.
13. Okunovska, Yu. V. (2022). Transkordonne spivrobitnytstvo z Ukrainoiu v umovakh viiny [Cross-border cooperation with Ukraine during the war]. *Visnyk DonNU*, (7), 70–74. <https://doi.org/10.31558/2617-0248.2022.7.10>.
14. Frontex (2024). *Annual Risk Analysis 2024/2025*. Warsaw: Frontex. Retrieved from: <https://www.frontex.europa.eu> (accessed 19 October 2025).
15. Eurostat (2024). *Migration and Migrant Population Statistics*. European Commission. Retrieved from: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics (accessed 19 October 2025).
16. Mulska, O., Levytska, O., Panchenko, V., Kohut, M., Vasylytsiv, T. (2020). Causality of external population migration intensity and regional socio-economic development of Ukraine. *Problems and Perspectives in Management*. Vol. 18, Iss. 3, pp. 426–437. DOI: [https://dx.doi.org/10.21511/ppm.18\(3\).2020.35](https://dx.doi.org/10.21511/ppm.18(3).2020.35).

17. Novikova, O., Shamileva, L. (2020). Evaluation of social and economic insecurity risks for employees during structural transformations in the modern labor market. *Social and Labour Relations: Theory and Practice*. No. 10 (1), pp. 1-10. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/slrtp.10\(1\).2020.01](http://dx.doi.org/10.21511/slrtp.10(1).2020.01). [in Ukrainian].
18. Rushchyshyn, N., Mulska, O. (2021). Mechanism for ensuring social stability in the conditions of intensification of migration processes. *Economy and Society*. No. 29. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-41> [in Ukrainian].

CROSS-BORDER MIGRATION SECURITY IN THE INTERNATIONAL SECURITY SYSTEM: CONCEPTUALIZATION, MECHANISMS AND ASSESSMENT INDICATORS

Stepan Vaskiv¹, Nataliia Savka², Nataliya Lutchyn³

^{1,2,3}*Ivan Franko National University of Lviv,
18 Svobody Ave., Lviv, 79008*

¹*e-mail: stepan.vaskiv@lnu.edu.ua; ORCID: 0000-0003-3781-2822*

²*e-mail: nataliia.savka@lnu.edu.ua; ORCID: 0009-0005-9221-4982*

³*e-mail: nataliya.lutchyn@lnu.edu.ua; ORCID: 0000-0002-0727-0842*

Abstract. The article provides a theoretical substantiation of cross-border migration security as an independent component of the international security system in the context of the full-scale Russian-Ukrainian war and large-scale migration processes. Systemic, comparative, and structural approaches are applied to analyse the mechanisms underlying cross-border migration security. Scholarly approaches to understanding cross-border migration security are examined, and the necessity of its recognition as a distinct element within the architecture of global and regional security is substantiated. The essence of cross-border migration security is revealed as a specific form of security formed at the intersection of national jurisdictions and state interests. The multilevel mechanisms of cross-border migration security are systematized: institutional, economic, and security-related. The specific functions of cross-border migration security are identified: stabilizing, integrative, preventive, and adaptive. A comprehensive system of assessment indicators is developed at three levels — macro, meso, and micro — encompassing demographic, economic, security, social, and infrastructural dimensions. Attention is given to the phenomenon of migration manipulation as a tool of hybrid influence and to the need for a coordinated response on the part of international institutions and EU member states. The strategic importance of Ukraine's socioeconomic convergence with the EU at the level of cross-border labour markets is substantiated as the key mechanism for strengthening migration security and preserving human capital for post-war recovery.

Keywords: cross-border migration security, international security, forced migration, cross-border cooperation, migration manipulation, assessment indicators, human capital.

Стаття надійшла до редколегії 02.11.2025

Прийнята до друку 23.12.2025

Опублікована (оприлюднена) 05.01.2026